

Center for By og Miljø

Udskiftningsplan for kommunale vejtræer

Furesø Kommune 2019

Velkommen

Furesø Kommune har omkring 5.600 træer, hvoraf cirka 2700 er gadetræer. Der er i budgetåret 2019-2020 afsat 500.000 kr. årligt til genplantning af kommunale vejtræer. Denne plan er et værktøj for prioritering af udskiftning af træerne. Planen er en revision af planen fra 2013.

Rapporten indeholder en statusopgørelse af eksisterende vejtræers tilstand og en plan for de vejstrækninger, der prioriteres udskiftet eller forbedret.

Udarbejdet af Furesø Kommune,
Center for By og Miljø

Indholdsfortegnelse

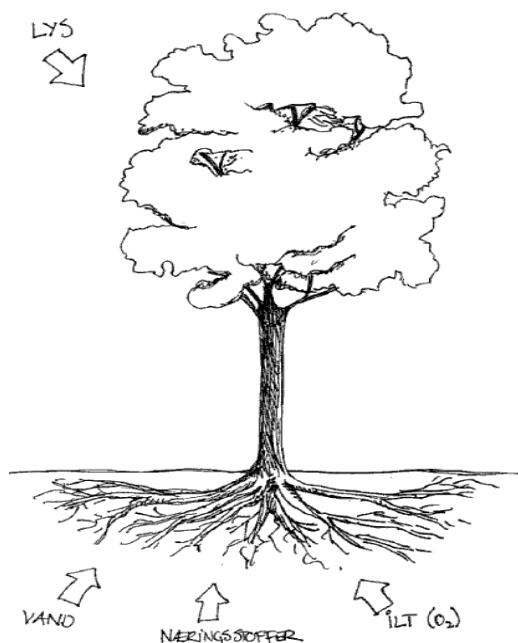
Indledning.....	4
Status.....	6
Anlæg og træartsvalg	9

Indledning

Træer er et vigtigt element i landskabet og i byrummet. De skaber oplevelser, struktur og variation og er med til at danne forbindelseslinjer mellem de grønne områder og byerne. Furesø Kommune vil sikre, at det til enhver tid er bedre at have ét stort fuldkronet vejtræ, der i sig selv er en værdifuld biotop (levested), end det er at have mange træer, der ikke udvikler sig godt.

Træer har yderligere mange positive effekter, de er bl.a. med til at opsuge vand fra jorden og afgive det igen ved fordampning til luften, hvilket mindsker vandafstrømningen. De skaber læ, mikroklimaet forbedres, CO² omdannes til ilt og luften renses ved at binde støvpartikler bl.a. fra bilers udstødning. Ud over at sammenkæde byens adskilte grønne enklaver, kan byens træer således være med til at forbedre byens sundhedstilstand.

I Furesø Kommune er der mange træer, der udmærker sig ved at være særligt markante og vellykkede og som dermed bidrager med identitet og karakter til byrummene. Det tager mange år at opnå sådanne værdier, og det er derfor vigtigt at bevare plantninger med disse karakteristika. For at træerne bidrager forskønnende til byrummet, er det en forudsætning, at de er plantet under optimale vækstbetingelser, der sikrer træernes trivsel igennem hele træets levetid. Det betyder blandt andet, at man skal prioritere plads til træets rødder, som er altafgørende for, om træerne kan vokse og trives, da det netop er via rødderne vand, ilt og næring optages. Rødderne sørger også for træets stabilitet.

Træet har brug for vand, næringsstoffer, ilt og lys for at vokse. Rodnettet udvikler sig til siderne, og har brug for minimum lige så meget plads som kronen fylder.

For at træerne kan vokse sig til fuldvoksede træer, skal træernes rødder have mulighed for at udvikle sig tilstrækkeligt.

Det er ikke alle steder i kommunen, at betingelserne er til stede til plantning af træer. I de tilfælde, vil der skulle etableres særlige foranstaltninger. Den optimale planlægning tænker træerne ind fra starten af projekterne.

Udskiftningsplanen skal:

- først og fremmest bruges som et styringsredskab i forbindelse med prioritering og gennemførelse af nye sunde træplantninger i kommunen.
- Sikre en mangfoldighed i træartsvalg for at mindske risikoen for tab af træer ved sygdom/angreb på enkelte arter (som ved Elmesygen)
- bruges som opslagsværk f.eks. når borgerne henvender sig omkring konkrete vejstrækninger.
- styrke kommunikationen til kommunens afdelinger for at opnå en bedre forståelse for træers behov og dermed opnå bedre vækstbetingelser for træerne.
- formindske omkostningsniveauet ved at vælge det rette træ til det rette sted. Det forudsætter, at der i den fremtidige byplanlægning afsættes nok jord og plads til at træerne kan udvikle sig.
- sikre træerne lang levetid som sunde og vitale træer som derved bidrager til at skabe en høj kvalitet og variation af byens rum.
- sikre optimal udnyttelse af ressourcer og være med til at sikre træerne som levende symboler på en "langtidsholdbar" grøn kommune.
- ligge på kommunens hjemmeside og anvendes til at informere borgere, politikere og medarbejdere om træers værdi for derigennem at få et større engagement i træernes udvikling.

Træer mistrives pga. dårlige vækstbetingelser. En rødeg ved Værløse Svømmehal og en ask på Farum Bytorv

Mosegård Park, træartsvalg tilpasset efter plantehuller – der dog stadig er for små.

Lille plantehul og tæt på husmur betyder beskæring af træerne til evig tid.

Status

Kommunens ca. 2700 gadetræer er registreret i gartnerplanen og i GIS databasen. Træerne er placeret langs veje, parkeringsarealer og pladser, typisk i tæt befæstede arealer.

Der er foretaget en vurdering af samtlige vejstrækninger i forhold til træerne fysiske tilstand (risikotræ), forventet levetid, udvikling i forhold til det æstetiske udtryk og formål, vækstpotentiale og placering. Alle vejtræer indgår i kommunens program for risikovurdering, hvor træernes sundhedstilstand løbende bliver vurderet og handlingsplan for tilsyn udarbejdes og evt. fældning besluttet af sikkerhedsmæssige årsager.

Hvornår træer udskiftes

Hvornår træerne udskiftes kan skyldes forskellige årsager. De træer som kortlægges som risikotræer, er så dårlige/gamle, at de risikere at vælte eller knække store grene af. Af sikkerhedsmæssige grunde bliver de nød til at blive fældet, når de står ud til offentlige veje, stier og pladser jf. Furesø Kommunes handlingsplan for forvaltning af risikotræer.

I andre tilfælde er der problemer med træer, hvis rødder løfter belægninger til gene for gående og cyklende. Det skyldes at træerne typisk er plantet for tæt på belægninger og under for ringe vækstbetingelser. Her kan man enten vælge at fælde træerne, men man kan også forbedre vækstbetingelserne, så både træer kan bevares og belægningen repareres. Der vil være tilfælde hvor det ikke er muligt at reparere belægningen uden at skære store rødder over. I de tilfælde bør man overveje om træerne kan blive stående.

En tredje årsag til at fælde træerne, er når træerne ikke kommer i vækst. Det skyldes primært, at træet er plantet i for små plantehuller, og resultatet er typisk træer, hvis grene dør gradvist og træerne bliver aldrig store. Når træerne ikke kan udvikle sig til de store fuldkrone-træer, udfylder de ikke den rolle som de oprindeligt var tiltænkt, og bidrager ikke positivt som grønt element i byen.

Når der skal genplantes

Når der skal genplantes nye træer, vil der blive taget stilling til følgende punkter:

- den fremtidige arealanvendelse
- nærhed til bebyggelse
- æstetik
- infrastruktur
- jordbundsforhold
- eksisterende ledninger – både i jord og i luften
- anden beplantning i nærmiljøet

Dialog med borgerne

Ved lokale træplantningsprojekter inddrages relevante grundejerforeninger og naboer. Her får borgerne mulighed for at komme med idéer, ønsker og input til valg af træart.

Dialog med borgere om genplantning på Farungårds Allé, 2012

Prioriteringsliste

Der er mange vejstrækninger som trænger til udskiftning af træerne. Der er stor forskel på årsagen, men fælles er, at træerne enten udgør en risiko for at vælte, ødelægger belægninger eller mistrives i en grad der gør, at de ikke lever op til målsætningerne for træernes plads i byen. I nedenstående afsnit er oplyst de veje og pladser, som trænger til udskiftning eller forbedret vækstvilkår. De er oplyst i prioriteret rækkefølge, opdelt efter de tre mulige årsager:

1. potentielle risikotræer
2. ødelægger belægninger
3. mistrivsel

Potentielle risikotræer

Træer der indenfor en kort tidshorisont kan udgøre en risiko for at vælte eller tabe store grene betegnes som potentielle risikotræer. Disse træer har høj prioritet i forhold til udskiftning.

1. Birk på Stavnsholtvej
2. Ahorn på Rytterhaven (udskiftes løbende)
3. Ahorn på Ryttervænget (udskiftes løbende)
4. Seljerøn på Gartnervænget (udskiftes løbende)
5. Kastanieallé ved Værløse Golfbane.

På Stavnsholtvej står birketræer, som har en lang række skader og flere mistrives i en grad der gør, at de vil kunne knække grene af. Rytterhaven, Ryttervænget og Gartnervænget består af store træer, som løbende får flere og flere døde grene som kan knække af. De udskiftes løbende når de bliver får dårlige. På kastaniealléen ved Værløse Golfbane står meget gamle og sygdomsramte kastanietræer, da trafikken er meget begrænset bevares de så længe som muligt..

En spidsløn på Rytterhaven som blev udskiftet i 2015 da den løbende fik døde grene i toppen af kronen.

Træer som giver belægningskader

Flere steder er der træer, hvis rødder er vokset ud under belægninger og løfter dem til gene for gående og cyklister. Årsagen er typisk for dårlige vækstbetingelser for træerne. Når rødderne ikke kan vokse ned i jorden på grund af komprimeret jord eller grus, finder de i stedet de bedst mulige alternativer. Det er typisk i grænselaget mellem belægningen og afretningslaget, da rødderne her kan finde ilt og fugt. Desværre løftes belægningen ofte, i takt med at rødderne bliver tykkere.

I nogen tilfælde kan det lade sig gøre at lave tiltag som både retter belægningen op, og samtidig tilgodeser rodvækst. Det vil sige hvis træerne vurderes til at have stor værdi for området, så søges der efter løsninger, som kan bevare træerne. Hvis træerne udskiftes, forbedres samtidig vækstbetingelserne for de nye træer. I andre situationer vil rødderne ikke kunne bevares, og der bør man overveje om træerne skal fældes i stedet for, da de vil blive potentielle risikotræer, når store rødder skæres over.

1. Spidsløn ved asfaltsti bag Elohusene ved Nørreskov Park
2. Lind på Williams plads i Farum
3. Eg på P-areal ved Værløse Bibliotek (mistrives også)
4. Poppler ved cykelstien i Ryget Skovby
5. Plataner på Værløse Bymidte
6. Plataner på Kollekollevej
7. Plataner på Skovgårds Allé
8. Plataner på p-areal ved Værløse Hallen

Platantræ på Kollekollevej som gentagne gange ødelægger asfaltbelægningen med sine rødder. Her kan løsningen være, at etablere et rodvenligt bærelag under cykelstien, så rødderne får mulighed for at vokse dybere ned.

Træer som er i mistrivsel

En lang række træer i kommunen mistrives. Det kan skyldes forskellige årsager såsom dårlige vækstvilkår, sygdom, alderdom eller tilførsel af ydre skader. De fleste steder er træerne så dårlige, at de bør udskiftes samtidig med at vækstbetingelserne forbedres. Andre steder, vil træerne kunne bevares hvis de får nye og bedre vækstbetingelser. De værste steder er nævnt her i prioriteret rækkefølge:

1. Hæg ved legeplads på Værløse Bymidte
2. Kastanie langs Olaf Becks Allé
3. Eg på Søndersø Park og Jomfrubakken
(Forbedring af vækstvilkår er i gang ved flere af træerne)
4. Lind på P-plads ved Kulturhuset i Farum
(Træerne udskiftes efter boligprojekt på Frederiksborgvej)
5. Ahorn på Højeloft Vænge/Langkær Vænge
(udskiftes løbende og er i gang)
6. Røn på Farum Stationsvej
7. Eg ved Værløse Svømmehal
8. Røn ved Solbjerggård
9. Skovløbervangen, Egetræer ved Syvstjerneskolens.
10. P-areal ved Farum Station
11. Kirsebærtræer ved starten af Lejrvej
12. Lindetræer på Frederiksborgvej
(skiftes først efter boligprojekt på Frederiksborgvej er færdigt)
13. Lindetræer på p-areal ved Farum Hovedgade.
14. Platan på P-plads ved Gadekærvej
(Værløse Bymidte)
15. Plataner på p-plads ved Hareskovhvidevej
16. Kirsebær ved Furesø Rådhus

Egetræerne ved svømmehallen er aldrig vokset siden de blev plantet. De vokser nærmest ned af.

Nye træprojekter

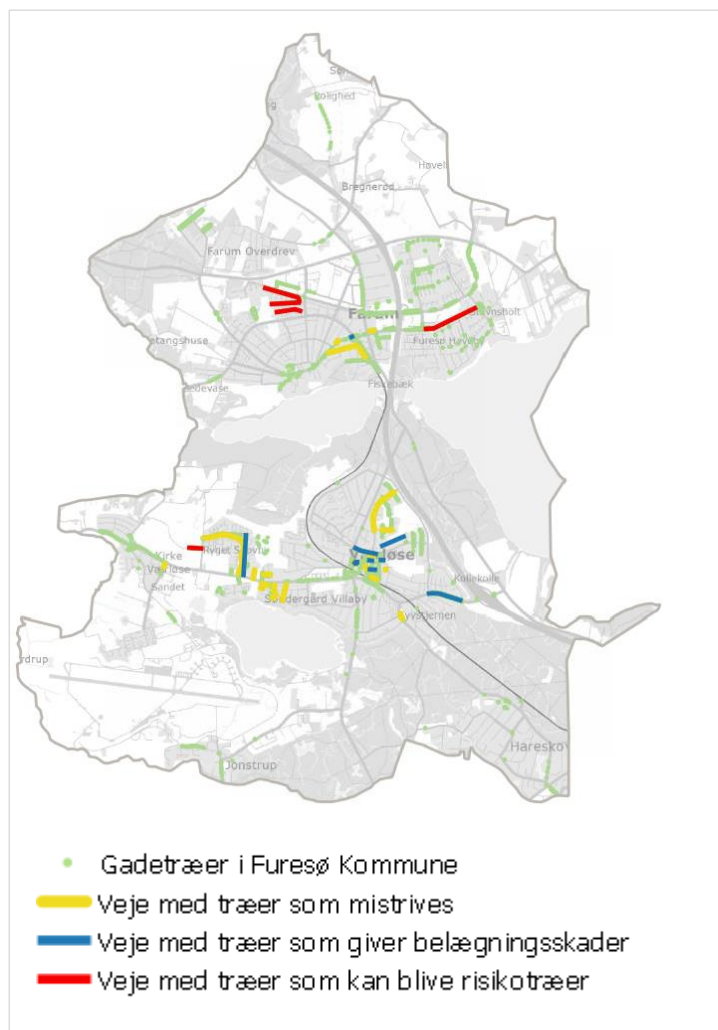
Der er vejstrækninger i Furesø Kommune som ikke har træer i dag, men som vil kunne blive beriget af nye træer. I nedenstående er oplyst de vejstrækninger som foreslås nye træer.

1. Frederiksborgvej
2. Borgmester Jespersens Vej
3. Kollekollevej mellem Skovlinjen og Skolekrogen i midterrabatten
4. Fiskebækvej ved motorvejsbroen

Udpegningen bygger på forvaltningens vurdering og indkomne ønsker fra borgere.

Kort over prioriteringer

Nedenstående kort viser alle kommunens gadetræer. De prioriterede veje/områder er indtegnet i forhold til mistrivsel, risiko eller belægningsskader.

Anlæg og træartsvalg

I de fleste kommuner er udvalget af træarter som regel meget begrænset. Det samme er gældende for Furesø Kommune. Kommunens træer består primært af lind, platan, kastanje, røn og poppel. Det er dog vigtigt, at man sikrer en stor artdiversitet, for at skabe en robust træbeplantning, som er modstandsdygtige overfor sygdomme. Det kan man sikre ved at have flere forskellige arter. Variationen skaber samtidig også en mere nuanceret og oplevelsesrig kommune.

Træer og anden beplantning kan bidrage med stor forskellighed i udtryk og samtidig give et område eller vejstrækning en sammenhængende helhed. Træer markerer og udsmykker vejforløb og bidrager med frodighed og blomster om foråret og smukke frugter og efterårsfarver om efteråret.

Træart

Valg af træart vil bygge på overvejelser omkring jordbund, vækstvilkår, placering til omgivelserne, særlige hensyn til lys, skygge, blomster, frugter mm. Træartsvalget skal være varieret både i forhold til en robust artsammensætning, men også for at beskytter og forøge levestederne for insekter og andre organismer, som lever på og omkring træerne. Træernes forskellige sammensætning vil give forskellige udtryk hen over året og årstidsvariationerne kommer til sine forskellige udtryk gennem byerne og deres grønne rum.

Anlæg

For at bevare Furesø Kommune som en grøn bosættingskommune, skal træerne udvikle sig som sunde og vitale træer. For at det lykkes, skal de sikres en god start allerede i anlægsfasen.

Plantehullet skal forberedes optimalt og om nødvendigt anlægges med rodvenlige bærelag, på steder hvor der kun er plads til små plantehuller. Herved får træernes rødder mulighed for at vokse ud i et større område. Rodvenlige bærelag vælges til de arealer hvor der ikke ønskes at gå på kompromis med et flot grønt gadebillede og fremkommeligheden. Det er ikke kun træernes trivsel, som det rodvenlige bærelag tilgodeser, man vil kunne mindske problemer med træødder som hæver belægningerne, og dermed reducere driftsomkostninger til genopretning. Der kan være steder, som eksempelvis

helt centrale veje og pladser, der prioriteres meget højt, på trods af at betingelserne for træer ikke umiddelbart er til stede. I sådanne tilfælde er det væsentligt fra start at gøre klart, at træerne har trange kår, og at der er stor risiko for at plantningen kan mislykkes. Her er valg af planteart ligeledes af afgørende betydning. På mindre veje vil der ikke altid være plads eller behov for store træer, hvorimod enkelte mindre træer, kan tilføre frodighed og struktur til en vej eller område.

Samarbejde med andre projekter

Når der gennemføres anlægsprojekter i kommunen, bør man altid overveje om der er træer med i projektet som med fordel kan tænkes med fra start. Ved f.eks. boligprojekter, kan man også med fordel tænke udnyttelse af overfladevand fra tage sammen med nærtstående træer, så man kan udnytte regnvandet til træerne.

Prioritering af plantemetode

Valg af plantemetode prioriteres så både hensyn til træets vækstbehov og behovet for færdsel tilgodeses. Det bedste plantebed, er at lave store åbne plantehuller, mens det næstbedste vil være at sikre et rodvenligt bærelag under belægningen.

1. Åbne plantehuller 15 m².
2. Min. 2,5 m² åben jordoverflade + 15 m² rodvenligt bærelag

Plantehul for lille og forkert placering. Kræver evig beskæring i forhold til bygning

Plantehul gjort større så det tager en del vejareal. Her fungerer det både som trafikløsning og plantebed for træet.

Plantning i midterrabat

Ved plantning af træer i en midterrabat skal følgende kriterier overholdes for at sikre træerne mulighed for god vækst.

- Under 2 meter - Ingen træer.
- 2-4 meter - Robuste træarter
- Over 4 meter træarter med gode væksterfaringer

Træerne skal stå i åbne muldbede, hvor ovenstående bredder er minimums bredde for muldbedet.

Øvrige krav til træer plantet ved vej

- Opstammet træer plantes min. 1 meter fra kantsten.
- Uopstammet træer plantes min. 2 meter fra kantsten.
- Nye træer plantes når træerne ikke er i vækst (vinter).
- Fagfolk skal altid inddrages i planlægningsfasen

Her ses en opgravning, klar til at få anlagt rødvenligt bærelag. Løsningen sikrer både trafik for gående og cyklister, samtidig med at træernes rødder får et større vækstmedie til rådighed.

Hvis der efter flere forsøg viser sig, at træerne mistrives på et givent areal, vil arealet ikke blive anvendt. Der kan være mange forhold, der spiller ind på den dårlige trivsel, fx hærværk, forurening, ændrede vækstvilkår så som nedbør, jordkomprimering eller ændringer i nærmiljøet så ”planteklimaet” forandres mm.

Efterfølgende pleje af træerne

Den efterfølgende pleje af træerne vil bestå i vanding de første ca. 3 vækstsæsoner. Vandingen er især afhængig af plantetidspunktet og nedbør i forårs- og sommermånederne.

Efterfølgende vil der være justering af opbindingspæle og beskæringsarbejde, så træet langsomt forberedes på dens tiltænkte funktion som gadetræ, hvor der er særlige krav til frirumsprofil og andre trafikale forhold. Træernes løbende pleje er med til at sikre sunde stabile træer med lang levetid, og man kan minimere træernes risiko for svampeangreb ved rettidigt og korrekt beskæringsarbejde.

Der vil være særlige områder, hvor det er nødvendigt at beskytte planterne mod salt i vinterperioderne i form af saltværn/måtter. Alt efter hvor træet er placeret, vil der være pleje i forhold til ukrudt i zonen omkring træets stamme.

Målsætning ved anlæg og artsvalg

- reservere plads til træer både over og under jorden
- god planlægning og rådgivning for at forhindre at træer plantes på en måde og på steder, der umuliggør deres udvikling.
- at skabe et varieret artsvalg af hensyn til diversiteten, variationen og mindske risikoen for tab af træer ved sygdomme knyttet til de enkelte arter.
- at træerne anlægges med udgangspunkt i at skulle stå sunde, flotte og tilføje området et grønt præg gennem flere generationer.

